

SecureFood

Miltä näyttää maitoalan resilienssi? - kyselytuloksia tuottajilta ja tuottajia lähellä olevilta toimijoilta suomalaisen maitoalan muutosjoustavuudesta

Pasi Rikkonen, Karoliina Rimhanen ja Kirsi Korhonen / LUKE

24.3.2026

Funded by
the European Union

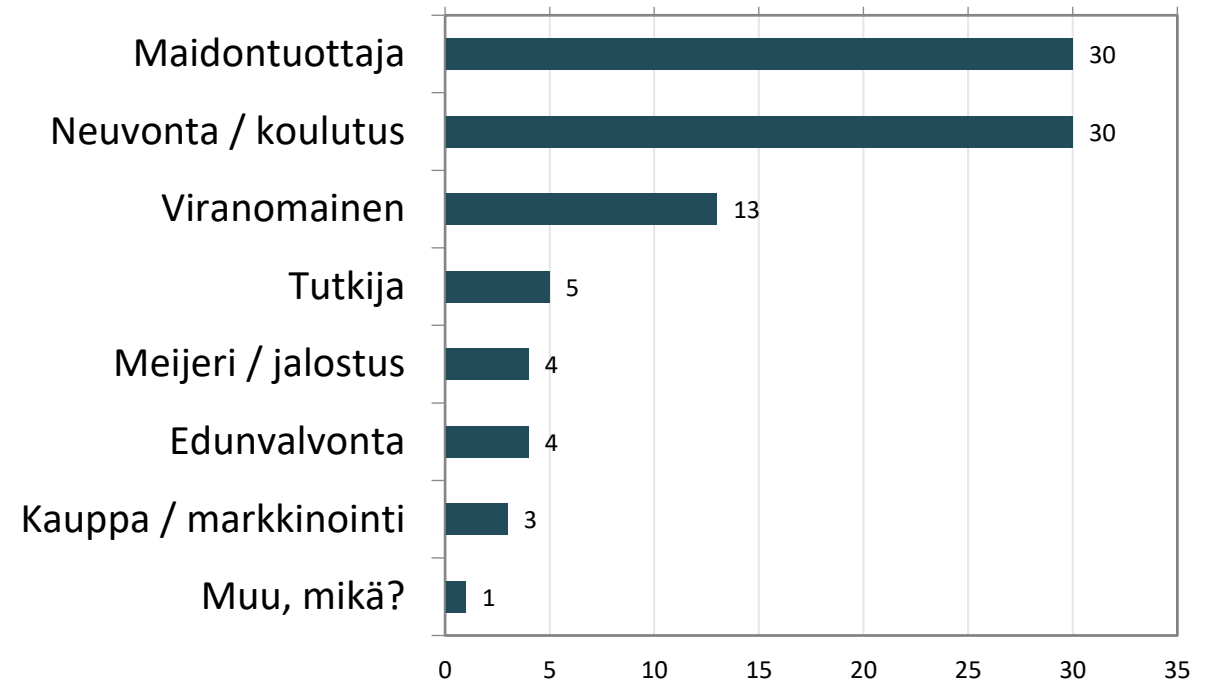
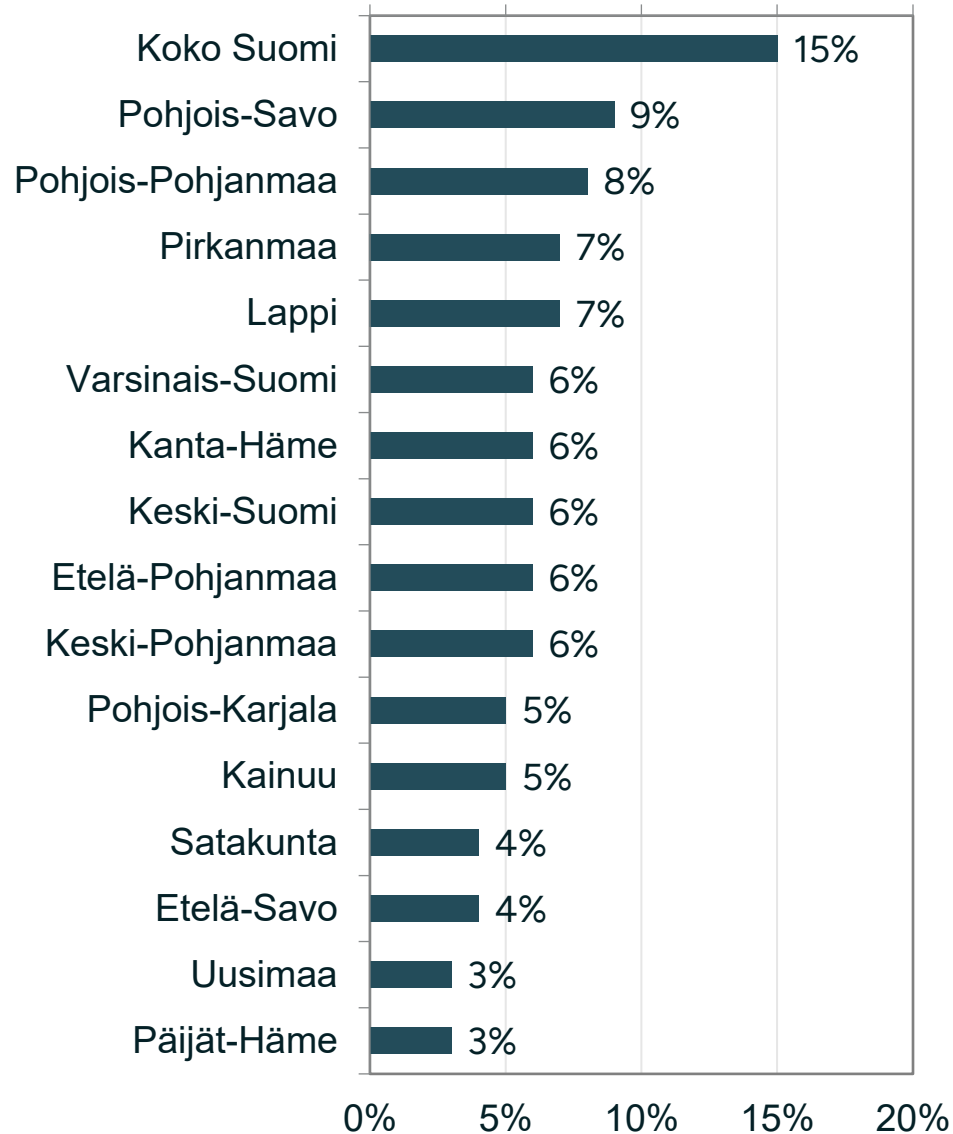
Mikä asia huolettaa sinua tällä hetkellä eniten suomalaisella maitoalalla?

Kysely suomalaisen maitoalan muutosjoustavuudesta

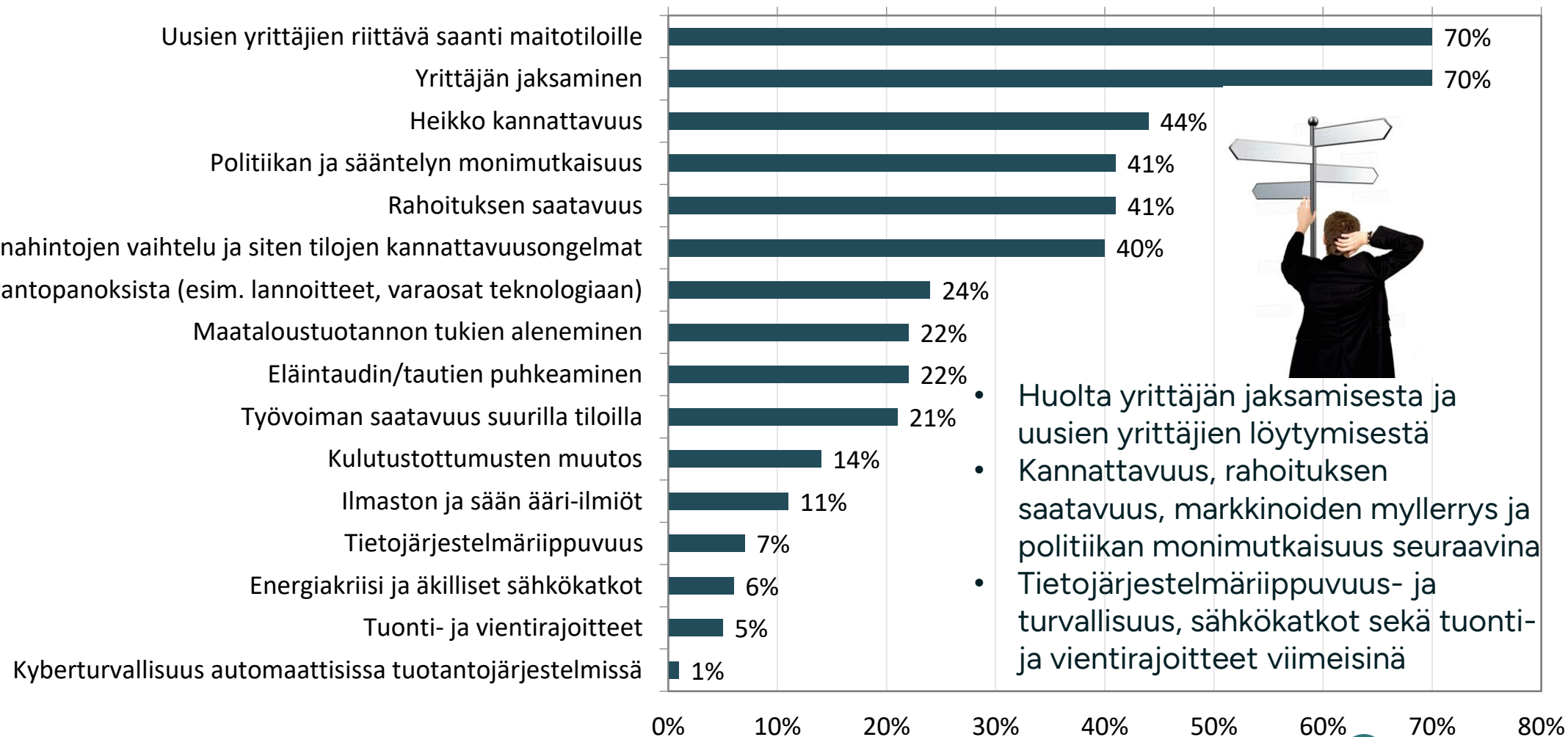
- › Kyselyssä selvitettiin, miten maitoala kestää häiriöitä, toipuu kriiseistä ja uudistuu muuttuvassa toimintaympäristössä.
- › Kysely toteutettiin Joulukuun 2025 ja tammikuun 2026 välisenä aikana Webropol-kyselyalustalla
- › Vastaaminen kesti keskimäärin reilut 10 minuuttia. Kysely oli anonymi, eikä yksittäisiä vastaajia voida tunnistaa.
- › Tuloksia hyödynnetään SecureFood-hankkeessa, jonka tavoitteena on vahvistaa suomalaisen maitoalan kestävyttä ja muutosjoustavuutta pitkällä aikavälillä
- › SecureFood hankkeessa Suomessa ja Kreikassa toteutetaan samanlainen maitoalan resilienssin arviointi ja tämä kysely sekä tämänpäiväinen työpaja on osa tätä arviointiprosessia

Ketkä vastasivat (n=87)?

- Tavoitteena oli saada mukaan maidontuottajia ja tuotantoa suoraan tukevia tahoja
- Lisäksi halusimme saada näkemyksiä resilienssin nykytilasta eri puolelta Suomea.

Mitkä ovat mielestäsi tällä hetkellä suurimmat uhat maidontuotannon jatkuvuudelle Suomessa?

Resilienssin ulottuvuudet

Kyky kestää, sietää ja torjua häiriöt
(häiriönsieto)

kyky muuttaa toimintoja häiriön
sattuessa **(toipuminen)**

Kyky muuttaa merkittäväällä tavalla
järjestelmän rakenteita ja
vuorovaikutusmekanismeja
(uusiutuminen)

Meuwissen ym. 2019

Ruokajärjestelmän resilienssi:

Kyky tuottaa riittävästi terveellistä, turvallista ja kulttuurisesti sopivaa ruokaa, joka on fyysisesti ja taloudellisesti saavutettavissa, häiriöistä huolimatta. (Tendall ym. 2015)

Kyselyn arviointiasteikko

- › Kyselyssä käytettiin asteikkoa 1–5, jossa:
 - 1 = Erittäin heikko taso: suuri uhka maitoalalle, toiminta ei kestä häiriöitä tai muutoksia
 - 2 = Heikko taso: merkittäviä haavoittuvuuksia, toiminta on altis häiriöille
 - 3 = Kohtalainen taso: keskimääräinen tai epävakaa
 - 4 = Hyvä taso: vahvistaa muutosjoustavuutta ja tukee pitkäjänteistä kehitystä
 - 5 = Erittäin hyvä taso: selkeä vahvuus, toiminta kestää hyvin häiriöitä ja tukee pitkäjänteistä kehitystä
- › Oli myös mahdollisuus vastata EOS = En osaa sanoa
- › Lisäksi kyselyssä oli avoimia vastauksia, johon saattoi kirjoittaa lisäajatuksia

Liikennevalotarkastelu

- › Seuraavassa tuloksia on tulkittu liikennevalotyylisesti kyselyssä kysytyjen resilienssin tekijöiden osalta
- › Kolme keskeistä resilienssiulottuvuutta:
 - › **Häiriönsieto** - kyky kestää, sietää ja torjua häiriöt
 - › **Toipuminen** - kyky muuttaa toimintoja häiriön sattuessa
 - › **Uusiutuminen** - kyky muuttaa merkittäväällä tavalla järjestelmän rakenteita ja vuorovaikutusmekanismeja

Vastausten tulkinta: **Keskiarvo yli 3,5 = Erittäin hyvä taso**
Keskiarvo 3,0-3.4 = Keskimääräinen taso
KA alle 3,0 = Heikko taso

Häiriönsietokyky maitoalalla

1 = Erittäin heikko taso
5 = Erittäin hyvä taso

Taso
erittäin
hyvä

Raakamaidon tarjonnan vakaus
tuottajahintojen vaihdellessa

Taso
keski-
määrä-
inen

Kotimaisen rehuntuotannon vakaus
Toimijakentän monipuolisuus
Maitotilojen kokorakenne pitkällä aikavälillä
Maidontuotannon tason säilyminen
Maitoalan toimijakentän (koko ketju)
alueellinen hajautuneisuus

Taso
heikko –
kehitys-
tarvetta

Maidontuotannon alueellinen
hajautuneisuus
Maidontuotannon kannattavuus
Maidontuottajien ikärakenne pitkällä
aikavälillä
Tuottajamäärä pitkällä aikavälillä

KA yli 3,5 = Erittäin hyvä taso
KA 3-3.4 = Keskimääräinen taso
KA alle 3 = Heikko taso

Avoimissa vastauksissa esille nostettua

- › **Kannattavuuden epätasaisuus ja lopettamiset huolena**
 - › myös suuret, osaavat tilat voivat ajautua vaikeuksiin
- › **Johtamis- ja talousosaaminen ratkaisevaa**
 - › investointien jälkeen osa tiloista juuttuu "kuolemanlaaksoon" - johtaminen, budjetointi ja talouden hallinta korostuu suurissa yksiköissä
- › **Häiriöherkkä tuotantoympäristö:** kokonaisuudessaan tuotantopanoksissa (polttoaine, lannoitteet, rehut, varaosat) on häiriöherkkyyttä
- › **Alueellinen keskittyminen lisää haavoittuvuutta**
 - › Kun maidontuotanto ja jalostus ovat keskittyneet → muualla huonompi palveluverkosto (laitteiden huolto, hankinnat...)
- › **Pienten ja suurten tilojen erilaiset valmiudet**
 - › Pienet tilat kokevat olevansa sopeutumiskykyisempiä: vähemmän teknistä riippuvuutta, enemmän mahdollisuuksia olla omavaraisia
 - › Toisaalta suuret yksiköt ovat tehokkaita, mutta teknisesti ja organisatorisesti haavoittuvampia

1 = Erittäin heikko taso
5 = Erittäin hyvä taso

Toipumiskyky maitoalalla häiriötilanteiden jälkeen

Taso
erittäin
hyvä

Maidontuottajien osaaminen
Maidontuotannossa käytössä oleva teknologia
Tuottajien verkostot ja tuki häiriöiden jälkeen
Meijerien toipumiskyky häiriöiden jälkeen

Taso
keski-
määrä-
inen

Maidontuottajien vakuutusturva
Tuottajahintojen vakiintuminen häiriöiden jälkeen

Taso
heikko –
kehitys-
tarvetta

Rahoituksen saatavuus
Taloudellinen toipumiskyky häiriöistä
Kyky investoida häiriöiden jälkeen
Maidontuottajien henkinen jaksaminen
Taloudellisten puskureiden riittävyys

KA yli 3,5 = Erittäin hyvä taso
KA 3-3.4 = Keskimääräinen taso
KA alle 3 = Heikko taso

Avoimissa vastauksissa esille nostettua

- › **Automaatio lisää sekä tehokkuutta että haavoittuvuutta**
 - › modernit navetat ovat riippuvaisia nettiyhteydestä ja teknisistä järjestelmistä
- › **Tuotantoteknologian ja -rakenteen suunnittelu ei aina tue toipumiskykyä**
 - › huomio keskittyy liiaksi robottitekniikkaan ja lehmäliikenteeseen jolloin tärkeät perusprosessit – poikiminen, vasikoiden hoito, nuorkarjan olosuhteet ja hiehojen hedelmällisyys – jää vähemmälle huomiolle
- › **Taloudellisen toipumiskyvyn haasteet**
 - › rahoituksen saatavuus on tiloilla vaikeutunut
- › **Työkuormitus ja uupuminen merkittävä riski tuotannossa**
 - › yrittäjät vastaavat kaikista töistä
- › **Lisänä pitkäjaksoinen henkinen kuormitus ja jatkuva varautuminen**
 - › eletään jatkuvassa valmiustilassa (eläimet, tekniikka, talous, palautumiseen ei jää aikaa)

Uusiutumiskyky

Taso
erittäin
hyvä

Taso
keski-
määrä-
inen

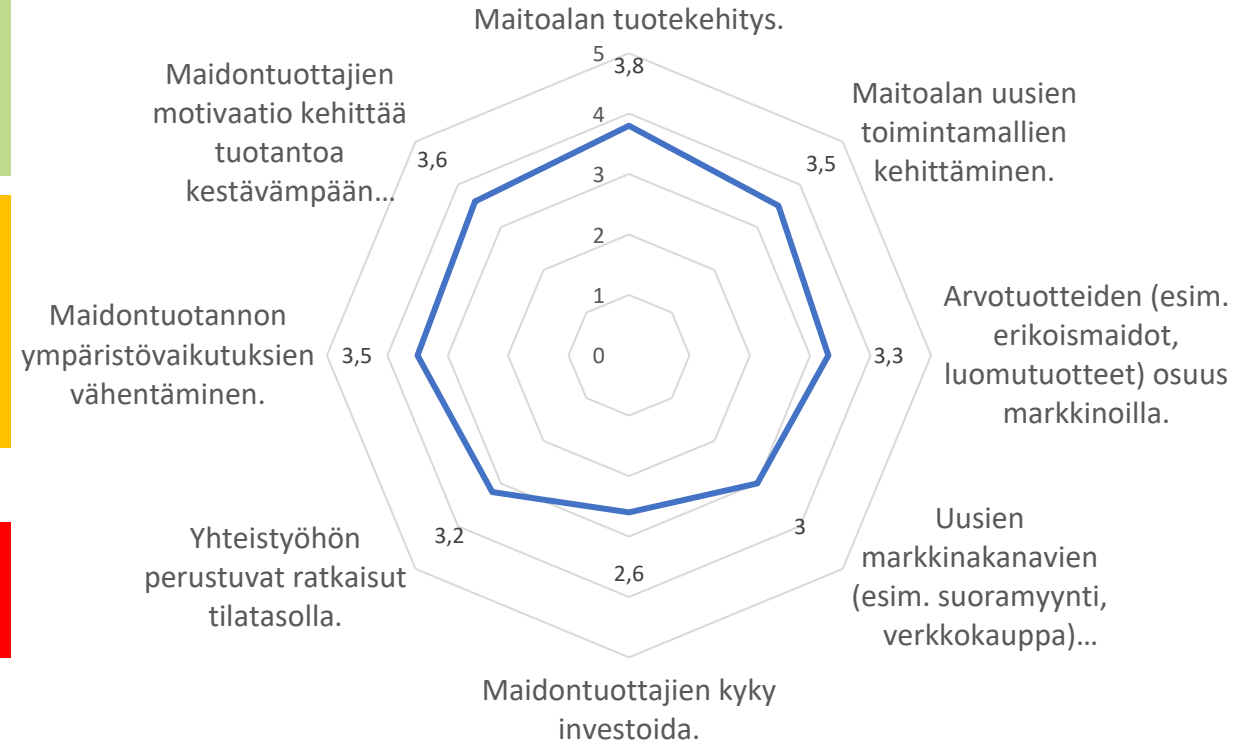
Taso
heikko -
kehitys-
tarvetta

Maitoalan tuotekehitys
Maidontuottajien motivaatio kehittää
tuotantoa kestäväään suuntaan
Ympäristövaikutusten vähentäminen
Uusien toimintamallien kehittäminen

Yhteistyöhön perustuvat ratkaisut
tilatasolla
Arvotuotteiden osuus markkinoilla
Uusien markkinakanavien hyödyntäminen

Maidontuottajien kyky investoida

Uusiutumiskyky
1 = Erittäin heikko taso
5 = Erittäin hyvä taso

KA yli 3,5 = Erittäin hyvä taso
KA 3-3.4 = Keskimääräinen taso
KA alle 3 = Heikko taso

Avoimissa vastauksissa esille nostettua

› Uudet markkinakanavat ja vaihtoehdot

- › suoramyynä ja vaihtoehtoiset kanavat vaativat oman investointinsa ja osaamisensa (myös säätelyn näkökulmasta) - lisätyö tulisi näkyä hintapreemiona

› Kannattavuus ja investointikyky vaihtelee suuresti ja heikentää uusiutumista

› Kuluttajakäyttäytyminen

- › kuluttajat valitsevat usein halvimman vaihtoehdon, vaikka parempia lisäarvotuotteita on tarjolla.

› Pienten tilojen näkökulma

- › Pienet tilat kokevat olevansa **sopeutumiskykyisempiä** (vähemmän tekniikkaa, enemmän omavaraisia) - silti heiltä voi puuttua tuki- ja investointikelpoisuus ja uusiutuminen hidastuu

› Sijainti ja logistiset haasteet

- › Harvaan asutuilla alueilla suoramyynä ja vaihtoehtoiset myyntikanavat ovat aina vaikeampia - rajoittaa uusiutumista

Yhteenveto tuloksista

- › Kolme vahvuutta
 - › Kyky pitää tuotantovolyymia vakaana – tuotannon jatkuvuus
 - › Vahva maitoalan tuotekehitys
 - › Maidontuottajien osaaminen, motivaatio ja teknologian hyödyntäminen
- › Kolme kehityskohdetta
 - › Maidontuotannon tason säilyttäminen tulevaisuudessa
 - › Kotimaisen rehuntuotannon vakaus
 - › Maitoalan toimijakentän (koko ketju) alueellinen hajautuneisuus
- › Kolme keskeistä huolta resilienssin kannalta
 - › Taloudellinen resilienssi ja investoinnit - kyky investoida, kasvaa ja selvitä taloudellisista heilahteluista
 - › Ikärakenne ja tuottajamäärä pitkällä aikavälillä
 - › Maantieteellinen riskien hajautus tuotantorakenteen kehityksessä

SecureFood

Kiitoksia!

pasi.rikkonen@luke.fi

karoliina.rimhanen@luke.fi

kirsi.korhonen@luke.fi

This project has received funding from the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under Grant Agreement No. 101136583

The material presented and views expressed here are the responsibility of the author(s) only. The EU Commission takes no responsibility for any use made of the information set out.